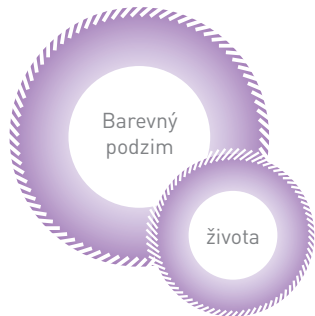

The background features a stylized illustration of four diverse individuals: a man in a suit, a woman in a headscarf, a woman with glasses, and a child with arms raised. They are arranged in a circle, with a large white circle containing text in the center. The entire scene is set against a yellow background with a white dashed circular border.

Dobrovolnictví
pro všechny

Sborník příběhů
o dobrovolnictví
pro komunitu

dobro
dobrovolník
dobrovolnictví

Umět se radovat. Ze všeho. Nečekat, že v budoucnu přijde něco, co bude to pravé, protože je možné, že to pravé přichází právě teď a v budoucnu nic krásnějšího už nepřijde.

Ota Pavel

Úvodní slovo realizátorů
projektu

Každému nemusí být srozumitelné, co si vlastně představujeme pod názvem „Dobrovolnictví pro všechny“, jinak řečeno dobrovolnictví v komunitě, přičemž samotné slovo komunita také není zdaleka běžný a každému jasný pojem.

— Tak to zkusím jinak – komunitní dobrovolnictví je postaveno na jakékoliv činnosti, která je pro občany a jejich okolní prostředí prospěšná. Aby se lidé na takové činnosti dohodli, je třeba, aby sdíleli společné hodnoty, a to všechno dohromady vytvoří aktivní společenství těch, kteří si důvěřují a navzájem vychází vstříc.

— V praxi to ale není tak jednoduché, v lidech stále přetrvává dědictví minulého režimu, v některých případech ještě posílené o novou představu – být svobodný znamená, že se starám jen o vlastní kariéru a vlastní dobro.

— Proto celý proces vytváření komunit a jejich dobrovolné spolupráce začíná nejlépe od místní sousedské, nebo zájmové skupiny, které spojuje heslo „Místo, kde žijeme“, nebo „Doma je i za dveřmi“. Takto se může postupně rozvinout sdílení hodnot i v rámci širší občanské společnosti, když si uvědomíme, že: „Nejsme v tom sami“.

— Jedním z dokladů, jak dobrovolnictví přispívá k propojení občanů, jejich představitelů a řady dalších organizací, je slavnostní předávání ceny Křesadlo v řadě měst, kdy od roku 2001 bylo oceněno 318 dobrovolníků. Účastním se každoročně řady z těchto akcí a vždy jsem překvapen, jaký dopad má dobrovolnictví na všechny, kteří se do něj zapojí, či ho podporují – zkusíte to u vás doma taky?

PhDr. Jiří Tošner
HESTIA Praha
www.hest.cz, www.dobrovolnik.cz
jiri.tosner@hest.cz

Úvodní slovo realizátorů
projektu

Díky projektu Dobrovolnictví pro všechny jsem poznala několik výborných lidí z Národního institutu dětí a mládeže a přijala jejich přístup a potřebu spolupráce se zahraničními partnery. Mezinárodní diskuse na konferencích, akcent přeshraniční spolupráce a také aktivní vyhledávání nových trendů mi podtrhla realizaci malých projektů v Libereckém kraji. Konzultovala jsem tandemový projekt INEX-SDA a Čmeláka s názvem Nový prales u Liberce – Přeshraniční spolupráce dobrovolníků a projekt Liberecké občanské společnosti Dobrovolný Euroregion. V Ústí nad Labem jsme v projektu Víme o sobě v příhraničí kontaktovali organizace v Sasku s cílem být připraveni ke spolupráci při katastrofách. Evropský rok dobrovolnictví měl pro mě především symbolickou hodnotu – byl impulzem a příležitostí vyměňovat si zkušenosti a znalosti. Projekt FLAG SHIP předčil moje očekávání ve všech rovinách.

Mgr. Lenka Černá
Ředitelka a vedoucí služeb
Dobrovolnické centrum, o.s.
www.dcul.cz
dcul@seznam.cz

Úvodní slovo realizátorů projektu

Spolupráce, podpora, partnerství

Pokud se zpětně podíváme do projektové žádosti, jako červená linka se v ní vine slovo „partnerství“. Najít se dá v různých kontextech: „... analýza potřeb v partnerských organizacích“, „vytváření regionálních a místních partnerství“, „podpora partnerství občanské, veřejné a komerční sféry na místní i regionální úrovni“. Projekt byl od začátku postaven mj. i jako příležitost pro regionální organizace stát se partnery a získat finanční podporu.

— V Brně projekt Dobrovolnického centra 67 – Dobro Point rozhýbal k partnerství a spolupráci organizace pracující s dobrovolníky hned dvakrát. Při společné přípravě infostánků na náměstí Svobody a následného Průvodu dobrovolníků a také při prezentačním odpoledni pro studenty Fakulty sociálních studií. K nové spolupráci se sešlo na dvacet organizací a soudě podle velkého zájmu, bude pokračovat.

— Vánoční čas nás zastihl při slavnostním udílení cen nejlepším dobrovolníkům a dobrovolnicím humanitární organizace Adra Havířov. Partnerství a spolupráce jsou tu vidět hned na několika úrovních. Večera se zúčastnil primátor města, poslankyně parlamentu a členové rady města a také zástupci spolupracujících organizací – školy, nemocnice, knihovna. Ti všichni se shodují na tom, že společně to jde lépe a jednodušeji. Podobně i v Českých Budějovicích, kde se ke společnému partnerství v projektu spojili čtyři, zdánlivě si konkurující, organizace či u brněnských Saleziánů, kterým se při úpravě herních prostor pro děti a mládež stali partnery zaměstnanci firmy IBM.

— Různé formy, různé zaměření a různá místa. Společná je schopnost otevřené spolupráce, ochota nad věcmi diskutovat a hledat společně řešení, vzájemně se podporovat a doplňovat. Nevnímat se jako konkurenci. Z mého pohledu velmi pozitivní a nedocenitelná zkušenost, kterou tento projekt, a celý Evropský rok dobrovolnictví, přinesl.

Bc. Kateřina Petrášová
plán B, o.s.
www.osplanb.cz
plan_b@volny.cz

Úvodní slovo realizátorů projektu

Když jsme se koncem roku 2010 na síťovacím setkání k nadcházejícímu Evropskému roku dobrovolnictví 2011 sešli k diskusi nad tématem dobrovolnictví v komunitě, nejvíce času jsme strávili probíráním toho, jak komunitu vůbec definovat, kde jsou její hranice. V té době jsme již netrpělivě očekávali, zda náš projekt Dobrovolnictví pro všechny, zaměřený právě na podporu dobrovolnictví na místní úrovni a na rozvoj komunitní spolupráce, dostane v Bruselu zelenou jako vlajková iniciativa Evropského roku. Podařilo se. A já věřím, že jedním z důvodů, proč se projekt líbil, bylo i to, že jsme v něm hranice komunity posunuli částečně až k sousedům za hranici státní.

Do projektu se nám podařilo zapojit celkem pět místních iniciativ, které z větší části probíhaly v příhraničí a zapojovaly zahraniční dobrovolníky. Věřím, že zkušenost z těchto aktivit obohatila nejen je, ale také místní lidi a organizace, které se na projektu podílely. Proto bych si přál, aby „dobrovolnictví přes hranice“ zapustilo v našich komunitách hlubší kořeny a dále prospívalo.

Mgr. Josef Boček
Národní institut dětí a mládeže MŠMT
www.nidm.cz
josef.bocek@nidm.cz

O projektu

Dobrovolnictví pro všechny

V rámci Evropského roku dobrovolnictví 2011 probíhaly v jednotlivých evropských zemích národní „vlajkové“ projekty zaměřené na rozvoj dobrovolnictví. V České republice dostal tento vlajkový projekt název „Dobrovolnictví pro všechny“ a společně ho realizovaly čtyři partnerské organizace: HESTIA, o.s., Dobrovolnické centrum Ústí nad Labem, Národní institut dětí a mládeže a Plán B.

— Hlavní myšlenkou tohoto projektu byl rozvoj komunitního přístupu k dobrovolnictví, postaveném na partnerství dobrovolníků s obcemi, státními institucemi, neziskovými organizacemi i komerčními firmami. Menší podprojekty, které byly vybrány a podpořeny, mohou být dobrou inspirací a ukázkou toho, co vše může dobrovolnictví zahrnovat a jaký může být jeho vliv na komunity, v nichž žijeme.

— Cílem bylo zapojit všechny, kdo se podílí na životě v komunitě a ukázat, že dobrovolná činnost je součástí aktivního občanství a má pozitivní vliv na mezilidské vztahy i na okolní prostředí. Význam dobrovolnictví by si tak měli uvědomit všichni, kdo mohou přispět k jeho rozvoji a to jak uvnitř regionálních komunit, tak i na dalších úrovních.

Průběh projektu

— V rámci projektu bylo vybráno a podpořeno 7 regionálních komunitních projektů a 4 přeshraniční projekty. Při výběru těchto projektů jsme se snažili dosáhnout různosti jak obsahové, tak i geografické, téměř každý projekt byl realizován v jiném kraji v Čechách i na Moravě a každý si nese vlastní myšlenku a náplň. Každý z těchto projektů tak může jinde posloužit jako příklad dobré praxe a může být zajímavou inspirací.

— Přípravná fáze projektu začala v březnu 2011 a do konce dubna bylo vytipováno 14 vhodných projektů. Na Kroměřížské konferenci 9. a 10. května bylo již prezentováno 7 vybraných regionálních projektů:

- Dobrovolnictví pro všechny! (Domov Sue Ryder, Praha)
- Dobrovolnictví pro malé a velké (DC, Pardubice)
- Dobrovolnictví pro České Budějovice (Salesiánské středisko mládeže ČB)
- Komunitní dobrovolnictví v Soběslavi (Rolnička o.s.)

- Dobropoint (Plán B, Brno)
- Dobrovolnictví spojuje (Salesiánské středisko mládeže (DDM, Brno-Žabovřesky)
- Barevný podzim života (Oblastní charita, Těšetice u Olomouce)

— Projekty přeshraniční spolupráce byly představeny na konferenci „Dobrovolně přes hranice“ ve dnech 22. – 23. června 2011 v Praze v hotelu Albion. Do projektu Dobrovolnictví pro všechny byly nakonec vybrány následující aktivity:

- Dobrovolný Euroregion (LOS, liberecká občanská společnost, o. s.)
- Dobrovolníci pro dětský domov v Mukačevě (ADRA o.s.)
- Nový prales u Liberce – Přeshraniční spolupráce dobrovolníků (INEX SDA)
- VÍME O SOBĚ v příhraničí (Dobrovolnické centrum, o.s. se sídlem v Ústí nad Labem)

— Jednotlivé projekty byly následně realizovány od července do prosince 2011. Aby byl dopad těchto aktivit co nejširší, bylo součástí projektu i zajištění propagace. Po skončení každého projektu se realizovala regionální výstava shrnující vše, co se během aktivity událo a vyvrcholením pak byla závěrečná výstava v Novoměstské radnici v Praze shrnující všechny aktivity. Tři z aktivit se staly i podkladem pro vznik audiovizuálních dokumentů zachycujících jejich hlavní myšlenku.

— Součástí projektu je také zpracování metodických příruček věnovaných tématu přeshraničního dobrovolnictví, ty by měly být užitečným pomocníkem pro všechny „dobrovolníky bez hranic“.

— Blíže se s jednotlivými aktivitami budete moci seznámit v této publikaci.

Realizační tým:

- HESTIA, o.s.: PhDr. Jiří Tošner, Mgr. Michal Brož, Mgr. Hana Kušková
- Dobrovolnické centrum, o.s. v Ústí nad Labem: Mgr. Lenka Černá
- Národní institut dětí a mládeže: Mgr. Josef Boček, Mgr. Ondřej Lochman, PhD.
- Plán B: Bc. Kateřina Petrášová

Michal Brož
ředitel dobrovolnického centra HESTIA, o.s.
www.hest.cz, www.dobrovolnik.cz
michal.broz@hest.cz

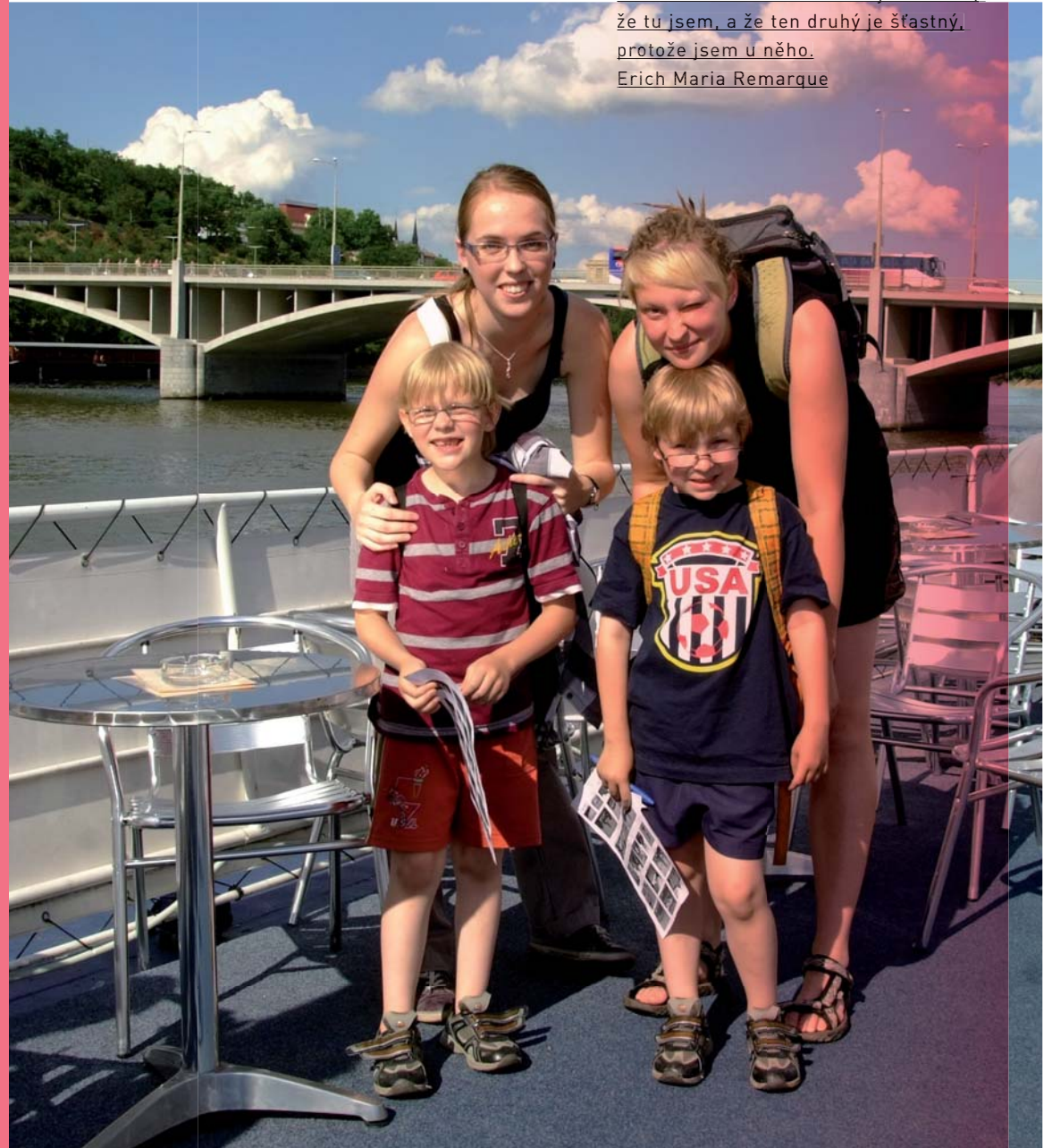
12 příběhů ilustrujících rozmanitost
komunitního dobrovolnictví

12

1

To, co je člověku dáno, měl by předat dál

Klára

Tu však náhle viděl jsem, že mohu pro druhého něco znamenat už jenom tím, že tu jsem, a že ten druhý je šťastný, protože jsem u něho.
Erich Maria Remarque

Wow...dneska máme místo hodiny dějepisu nějakou přednášku. Já to říkám pořád, že si ve třetím ročníku na gymnáziu v Kroměříži užijeme nejvíce odpočinku. Pohodlně se posadím do své oblíbené první lavice uprostřed a poslouchám, s čímpak za námi asi přišli...

— Naprosto mě nenapadlo, že mi tahle přednáška vstoupí do života. Téma dobrovolné pomoci dětem, které mají problém začlenit se do společnosti, anebo dětem z dětských domovů, z Klokánků, jsme po přednášce probíraly hlavně s holkama, klukům to bylo jedno, jako ostatně všechno. I když bych to do sebe nikdy neřekla, nešlo mi to z hlavy. Nakonec jsem se rozhodla a vypravila se do centra, kde probíhalo školení programu Pět P. Trénovali jsme představení, komunikaci s rodiči, s dětmi, nepříjemné situace, které mohou nastat. Po pěti hodinách náročné psychické práce se ploužím domů. Z hlasu mamky cítím chlad a opovržení. Bohužel vím, že trávení volného času s problémovými dětmi není to, co si představovala, že budu dělat. Když si pak ale nesu v ruce osvědčení, je mi hrozně fajn, mám takový ten hřejivý pocit, že jsem udělala něco dobrého.

— Každou chvíli kontroluju maily a telefon, jestli mi náhodou nepiší, že pro mě mají dítě. Den za dnem ubíhá a pořád ještě nic. Copak u nás nemáme dost dětí, které by potřebovaly pomoc? Otáčím list v kalendáři, povzdechnu si a zjišťuji, že už čekám celý rok... A pak najednou naskočí mail. Mají pro mě šestiletého kluka v Klokánku! Na jednu stranu jsem nesmírně ráda, konečně se našel někdo, kdo mě potřebuje, ale na druhou stranu se bojím, že se se mnou nebude chtít bavit, že něco udělám špatně...

— Už za hodinu se mám poprvé setkat s D. Doma do sebe sotva dostanu jablko, protože žaludek mám jak na vodě, ruce se mi třepou. Stojím před zrcadlem asamým zoufalstvím si zkouším ty nejsladší úsměvy, aby se mě D. nelekli!! Rukama se opírám o umyvadlo, zavírám oči a uklidňuji se tím, že to všechno bude v pořádku! Ukazuje se, že D. je ještě v družině, a tak mě zatím laskavá teta (ženám, které se v Klokánku starají o děti, se říká tety) seznamuje s jeho příběhem. Upřímně - je to pro mě šok... Vždycky jsem o podobném neštěstí slyšela jen v televizi a najednou je to realita!!

— A pak najednou stál ve dveřích. Malý blondáček. Prohlíží si mě, usmívá se a zdraví mě. Ze srdce mi spadlo stokilové závaží. Odpovídám mu na pozdrav a na pokyn tety spolu odcházíme do jeho pokoje. Jsme sami... Takže, jak to

bylo... Začnu s lehkými otázkami typu jak se měl ve škole, co měl na oběd, co rád dělá... Hlavně se neprořechnout a nemluvit o rodině – pokud o ní nezačne mluvit sám. D. je roztomilý. Moje obavy z odmítnutí byly naprosto zbytečné! Povídáme si asi dvě hodiny. Musím pomalu jít, za chvíli mi začíná stužkovací večírek, jedna z nezapomenutelných akcí na střední škole. Jenomže mě se od něj nechce! Ještě chvíli vypráví, nebudu ho přece přerušovat. Pak ho pohladím a vysvětluju mu, proč už musím odejít. Zamračí se, ale když slibuju, že za týden zase přijdu, jeho oči se rozzáří.

— Stojíme spolu dole u dveří, okolo je tma. Usměju se na něj, loučíme se, a když ho hladím po tváři, všimnu si, že pláče!! Okamžitě si klekám na kolena, abych mu lépe viděla do očí. Ve svitu pouliční lampy pozoruji jeho lesklé oči. Sakra! Na tuhle situaci nás na školení nepřipravili! Snažím se usmát a šeptám mu, že tak velcí a šikovní kluci, jako je on, nepláčou. Opravdu raději šeptám, protože kdybych mluvila nahlas, poznal by, že se mi třese hlas. Podívá se mi do očí a ptá se mě, jestli příště opravdu přijdu. Ujistím ho, že se sedmkrát vyspí a zase se uvidíme. Chvíli mlčí, pak mi stiskne pravou ruku a jeho dětský úsměv naznačuje důvěru a klid. K mému velkému překvapení mi dává pusu na tvář a zavírá za mnou. Sejdu schody, otočím se a vidím ho nalepeného na skle dveří, jak mi mává. Také zvednu ruku a už konečně zacházím za roh, opírám se o zeď vedlejšího domu a cítím, že se mi podlamují kolena... Dřepím tady asi dvacet minut, každou chvíli si utírám slzy ze tváře!! Kruci! Do čeho jsem se to namočila? Tohle nikdy nemůžu zvládnout! Já - z rodiny, ve které mi nikdy nic nechybělo! Nevím nic o tom, jak se dítě v Klokánku cítí, o čem přemýšlí! Sama nejsem citově silná a nedokážu druhému jen tak utírat slzy, uklidnit ho a jít dál!! Neumím to!!

— Doma se převlékám do nejdražších šatů v mém životě a myslím na to, co by za ně holky z Klokánku daly. Na obličej nanesu dvě tuny mejkapu, aby nebylo poznat, že jsem půl večera probřečela. Ale celý večer do mě nic není. Všichni se smějí, popíjejí, povídají si... Já se vytrácím ven na vzduch, v ruce tisknu skleničku červeného vína, zimou se mi klepou kolena, začíná sněžit, podívám se vzhůru na oblohu, zhluboka se nadechnu a přistihnu se, jak myslím na D. ...

— Naštěstí praví přátelé jsou většinou tam, kde je v danou chvíli potřebujete. Přichází za mnou Andrea, která si všimla, že se mnou není něco v pořádku. Vyslechne mě, ironicky se usměje a řekne – „Ty jsi ale citová máčka. O čem

dumáš? Tys všechno dostala, tak bys to měla předat dál. Nikdo tě v rodině nikdy neodmítl a ty jsi teď součástí jeho rodiny. Jestli máš svědomí, nesmíš ho zklamat.“

— Další setkání s D. probíhala lépe, než jsem čekala. Od chvíle, kdy mi poprvé tiskl ruku po tmě v budově Klokánku a já pospíchala na svůj stužkovací večírek, uběhlo už půl roku. A co vám můžu říct? Téměř nic, protože dobrovolníci, kteří pracují v programu Pět P, se zavazují slibem mlčenlivosti... Nakonec jsme spolu s D. žili krásnou pohádku. A rodiče? Začali mě v mé dobrovolnické činnosti maximálně podporovat. D. od nich dostal velkého plyšového medvěda, aby večer neusínal sám.

— Společný čas jsme trávili různě – má moc rád palačinky, takže jsme často chodovali do palačinkárny. Užili jsme si i návštěvu kroměřížského muzea, ve kterém probíhala výstava rytířského oblečení, měli jsme možnost si vyrobit i vlastní pečeť! Jezdili jsme spolu na koloběžkách, učili se, hráli na schovanou, tancovali anebo se škrabkali po zádech a ve vlasech... Teď zrovna je D. na prázdninách u tatínka a já ho uvidím až za dva týdny. Už se na něho moc těším, přivezla jsem mu z dovolené dárek.

— Spousta lidí se mě ptá, jaké to je. Co mi dobrovolnictví dalo a co vzalo. Vzalo mi spoustu volného času, energie a duševního klidu, protože tahle práce se dá dělat jen tak, že se člověk neohlíží na čas ani na svoje pocity. Naopak jsem získala mnoho zkušeností, které se mi hodí do života. Ale hlavně – mít možnost aspoň trošičku proměnit smutný a prázdný život malého nevinného kluka, slyšet jeho smích a vidět čím dál častěji jiskru v jeho očích, to je neskuutečně nádherný pocit, to je odměna nad všechny odměny světa. To, o co jsem přišla, je prostě nesrovnatelné s tím, co mi bylo dáno.

Těm, kteří se dali získat dobrovolně,
můžeme důvěřovat, ale nikdy těm,
kteří byli mocí donuceni nebo lstí získáni.
Jan Amos Komenský

Drobníci aneb Jak to všechno začalo

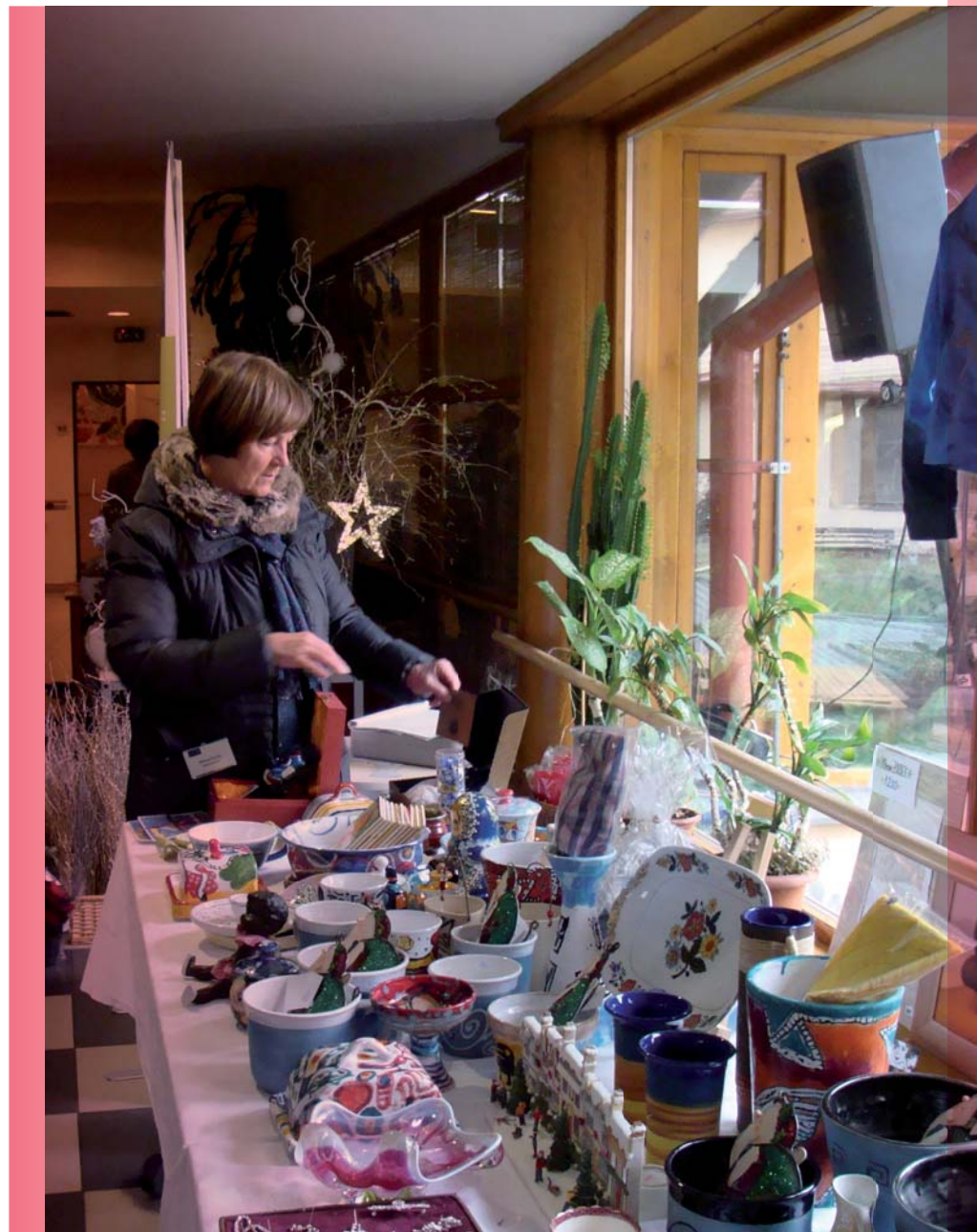
Markéta Bowe

2

Domov Sue Ryder byl založen díky ohromnému úsilí prvního dobrovolníka a spoluzakladatele Toma Noela. Čerstvý absolvent University of Cambridge přijel do Čech bez znalosti jazyka, kultury a prostředí v roce 1991 s plánem založit domov pro potřebné. Přes všechny obtíže se to podařilo a během těžkých začátků jsme často dobrovolníky opravdu nutně potřebovali – jako když jsme darem dostali náklad léků ze zahraničí, často již prošlých, pro naše budoucí klienty. Léky byly okamžitě zabaveny Celní správou a pod dohledem celníků jsme museli sepsat podrobné seznamy, tablety fyzicky spočítat a ty prošlé následně nechat odborně zničit. Tehdy Tom pro dobrovolníky vymyslel nový název – drobníci, čili drobní pomocníci. Bez drobníků bychom nikdy léky nespočítali, ale ani bychom nezvládli spoustu dalších a mnohem důležitějších věcí.

— V roce 1994 byl koncept dobrovolnictví u nás ještě neznámý, a tak jsem se bála, jak jej lidé přijmou. Příkladem šli tzv. „válečné nevěsty“, Angličanky, které se po válce provdaly za české vojáky a s nimi tu už zůstaly. Neskutecně statečné a silné dámy, které by „z fleku“ mohly řídit celý stát, založily první dobročinný obchod Sue Ryder. Dobrovolnictví také „padly za obět“ naše rodiny a přátelé a postupně jich přibývalo až k dnešnimu neuvěřitelnému číslu, které se pohybuje kolem sta dobrovolníků! Za ta léta, kdy Domov Sue Ryder vznikl, a kdy poskytuje svou péči seniorům, jsem se naučila, že nejdůležitější je se o pomoc nedoprošovat, ale hrdě o ni žádat. Vždyť tím dáváme šanci jiným obohatit svůj život dobrými skutky a poznat dimenzi nezištné pomoci, která je esencí občanské společnosti.

— (Markéta Bowe (rozená Nováková) je jednou ze zakladatelek Domova Sue Ryder a v letech 1998-2007 pracovala na pozici vedoucí zdravotních a sociálních služeb.)

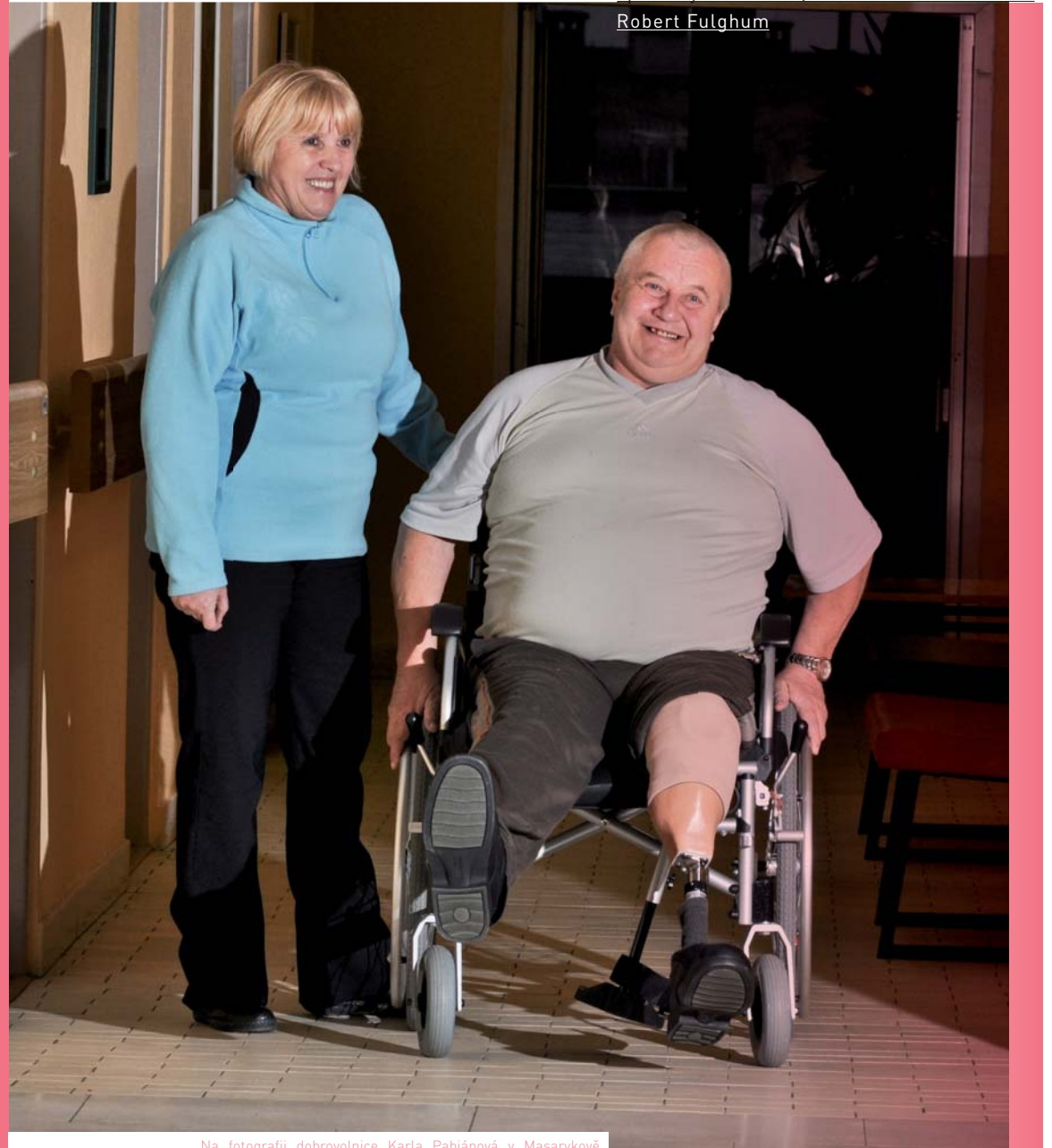

Nejobyčejnější pozemské věci jsou protkány
společnými nitkami, které nás vážou k sobě.
Robert Fulghum

3

Spřízněná duše

Marie

Na fotografii dobrovolnice Karla Pabiánová v Masarykově nemocnici s klientem protetiky panem Holubem. Příběh dobrovolnice Marie z nemocnice Děčín, Krajská zdravotní, a.s.

Mě k dobrovolnictví přivedl inzerát v novinách. Jsem nezaměstnaná a možnost pomáhat nemocným lidem v nemocnici mě ohromně povzbudila. Pustila jsem se do toho s velkou chutí. Zlepšovat a zpříjemňovat lidem pobyt v nemocnici, to je přece krásné poslání. Především na oddělení ošetrovatelských lůžek, kde jsou pacienti hospitalizováni dlouhodobě. Z vlastní zkušenosti vím, co takový člověk prožívá. Nejenom fyzickou zátěž po náročných operacích, ale i psychické problémy, protože bolest, hlavně ta dlouhodobá, dokáže i statečného a silného člověka srazit na kolena a udělat z něj slabou, vystrašenou, depresi a sebelitosti podléhající bytost.

— A tak si s nimi povídám. A pokud to někomu připadá málo, neví, o čem mluvím. Pro nemocného člověka je radost moci se bez zábran a klidně projevit, popovídat, svěřit se. Bavíme se o různých věcech, třeba o vnoučatech. Těmi se každá babička strašně ráda pochlubí. Nejhezčí je, když se mi povede přimět je k vyprávění o životě, co zažily, kde pracovaly, jaké byly dřív a jaké jsou dnes. Některé pacienti, kteří mohou chodit, doprovázím po chodbě při procházce. Na pokoji, pokud je potřeba, dělám některé drobné služby, třeba naklepu polštář a peřinu nebo doleju čaj. Jsem ráda, že můžu přispět k tomu, aby se cítili lépe a těšili mě, že i moje návštěva jim může dodat novou chuť do života. Doufám a věřím, že dobrovolnictví bude podporováno nejen v nemocnicích, ale i ve společnosti, protože pozitivní podnět a impuls možná budeme jednou potřebovat my všichni... Psychická podpora, spřízněná duše, vědomí, že na vás někomu záleží, to je přece strašně, strašně důležité.

— Jsem nesmírně poctěna, že se právě takovým dobrovolníkem mohu stát. A není pravda, že je to práce zdarma, protože odměna přece nemusí být vyjádřena jen penězi. Já se cítím po každé návštěvě obohacena. Naučila jsem se zapomenout na svoje problémy a starosti, protože není důležité myslet jen na sebe, je důležité pomáhat a podávat pomocnou ruku, přinášet potěšení. Určitě bych od dobrovolníků neodešla kvůli nějakému špatnému zážitku z těžké nemoci či psychické nepohody pacienta. Naopak, taková zkušenost je neocenitelná, protože člověk už potom ví, jak reagovat a jak se chovat, když se bude tahle situace opakovat v nemocnici, ale třeba i mezi jeho nejbližšími.

— A když vám potom nějaká stařenka stiskne ruku a řekne, že jste její anděl, nebo se na vás podívá nemocný starý pán, usměje se a řekne, že když vás vidí, přestává ho bolet rána a je mu dobře na duši, máte pocit, že to všechno má svrchovaný smysl.

Kdo chce pohnout světem,
ať hne nejdřív sám sebou.
Sokratés

Mukačevo, usměj se

Daniel, Martina, Maruška a Radana

4

Na jednom výletě do hor, už ani nevím, jak se to seběhlo, přišla z ničeho nic řeč na užitečnost a neužitečnost. S překvapením jsme se skoro všichni přiznali, že se cítíme neužiteční. Pak začaly padat různé příklady aktivit, které z neužitečných lidí dělají užitečné. Vzpomněl jsem si, že jsem viděl úžasné fotky z Bolívie, kde dobrovolníci z celého světa staví školu. Výlet skončil, ale brouk v hlavách zůstal.

— Po nějaké době najednou telefon, a kamarádka, jestli si vzpomínám, jak jsme se bavili o té Bolívii. Ona že tam jede a jestli se nechci přidat. Zasáhlo mě to jako blesk. Jasně, poletíme za Indiány, postavíme jim školu, to bude senzace... Jenomže pak se odkudsi vybelhal rozum a začal – Zbláznil ses? Na měsíc zmizet z práce? Víš jakej je tam frmol? A co další závazky? Vzpamatuj se. A tak jsem se vzpamatoval. Už sbalený baťoh jsem zase vybalil a kamarádce zavola, že mě to mrzí, že snad příště. Připadal jsem si ale, že jsem něco hrozně důležitého prohrál.

— Když se pak objevila možnost vyrazit s ADRA na Ukrajinu, do Mukačeva, už jsem si tu možnost utéct nenechal. Tak se začalo moje dobrovolnictví. Tvoje taky, co, Martino?

— Taky. Já byla připravená na nejhorší. Bála jsem se, jaké to tam bude, jestli ty „nezvládnutelné“ děti zvládnou, jak vůbec budu reagovat při setkání s dětmi, které to v životě měly, mají a hlavně budou mít hodně složité. Už pár minut po příjezdu na Ukrajinu mi ale bylo jasné, že to byla jedna z nejlepších věcí, co mě kdy napadla. Děti byly úžasné. Navázání vztahů bylo nečekaně rychlé, jazyková bariéra bez problémů a k tomu velmi rychle stmelená parta, která po celou dobu táhla za jeden provaz.

— Přišly i smutnější věci, třeba pohled do dětských pokojů, kde spalo spousta dětí pohromadě. Neměly téměř žádné osobní věci a žádné soukromí. Dalším problémem byla strava. Všechno sice z kvalitních potravin, ale vzhledem k finanční situaci, nebyla strava ani zdaleka tak pestrá jako v dětských domovech u nás. Velmi drahé je tam ovoce a tak si jej nemohou dovolit, zeleniny je velmi málo. Jedno z prvních našich rozhodnutí proto bylo, uspořádat dětem ovocný den, aby měli alespoň jednou za čas dávku vitamínů.

— Ani jsem nečekala, že se nám podaří tak rychle a bez hádek vytvořit program pro děti. Teď už jen, jak ho přijmou. Ale ony byly neuvěřitelné. Maruško, no, řekni sama!

— Nikdy jsem si nepomyslela, že by ty děti mohly být tak nadané, skromné, optimistické a nebojácné. Na každý den byly připraveny aktivity z různých koutů světa (od Anglie po Turecko). Nejvíc ovšem děti milovaly jakékoli sportovní soutěže, v tom se doslova vyžívaly.

— Všechno samozřejmě nebylo idylické – třeba bouřlivá noc, plno vody na pokoji, až čtyřiceti stupňová vedra na umření, ukrajinská kuchyně, chutné zmrzliny, zákusky k prasknutí střev, nová turecká a čínská přátelství, angličtina pro začátečníky, sprchy bez závěsů, dveře bez kliky na šňůrce, toalety bez prkýnka, tanec Hare Kršna... Pamatuješ, Radano?

— Aby ne. Ale stačilo se podívat na ty nadšené děti... Mě se lidé často ptají, jaký měla naše mise při přípravě letního tábora na Ukrajině význam. Chápete tu absurditu? Spousta českých dětí jezdí každoročně na tábor, ale jaktěživo se mě nikdo nezeptal, jaký smysl ty tábory mají. Je to tak trochu, jako by se ptali, na kolik přijde jeden dětský úsměv. Víte, pro mě je dobrovolnictví jedna z forem svobody – můžu si vybrat. Nejenom jestli chci pomoci nebo ne, ale taky kde, komu, za jakých podmínek. Dobrovolnictví totiž není žádná oběť. Naopak. Je to výsada. Danieli, ty si snad připadáš jako oběť? Jako outsider, který neví, co s časem?

— Ne. Takový tam nebyl nikdo. Já si po návratu uvědomil, že tady se hádáme kvůli prkotinám a banalitám. Od Ukrajiny beru všechno s nadhledem - pokud nejde o život, nejde vlastně o nic. Vážím si mnohem víc toho, co mám kolem, je to neskutečný luxus. Rodina, střecha nad hlavou a jídlo, jaké si vyvzpomenou... Já bych dobrovolnictví doporučil všem, kteří se nebojí práce a nových kultur a mají v sobě trochu pokory a týmové citění.

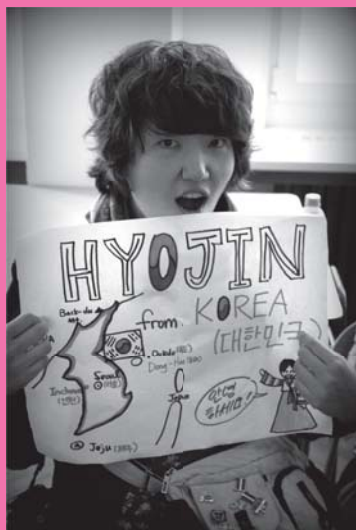
— Já bych se tam hlavně hrozně chtěla ještě vrátit. Je přece hrozné, proniknout na chvíli do světa těch dětí a pak zmizet a netušit, co s nimi je a bude... Dřív mě takovéhle věci nenapadaly. Tahle zkušenost mě změnila. A za to jsem moc vděčná.

5

Bylo to fantastické! Poznala jsem skvělé lidi, ochutnala černé pivo, snédla výborný smažený sýr, ale zažila jsem i skvělou zábavu, atmosféru a diskuse! dobrovolnice

Parta ze všech koutů světa

Pavla (a jejích jedenáct nových přátel)

Jmenuju se Pavla, je mi čtyřicet, studuju medicínu a jsem dobrovolník. Začala jsem na Slovensku v programu ochrany přírody a nadchlo mě to. Uvažovala jsem, do čeho se pustím tentokrát, ale zavolal mi kamarád a vyřešil to za mě. Řekl mi o workcampu společnosti přátel přírody ČMELÁK a já vyrazila do Nového pralesa na Ještěd, pomáhat s výsadbou stromků. Přiznám se, že krom práce v přírodě, mě nejvíc lákala vidina party mladých, stejně naladěných lidí z mnoha zemí a možnost procvičit si angličtinu a francouzštinu v přírodním prostředí. Byl to skvělý nápad, užila jsem si to dokonale a jsem vážně pyšná na to, co jsme stihli udělat. Vysadili jsme patnáct set sazenic původních dřevin, oplotili skoro dvacet hektarů „oplocenek“, pomáhali v lesních školkách a ještě uspořádali besedu pro gympl v Liberci. A ta parta, na kterou jsem se těšila? Prostě báječná. Tak třeba...

— Janna z Německa. Studentka umění. Ta byla na podobné akci poprvé a užívala si především společné vaření, to ji vážně bavilo. Nebo Karolina z Polska. Ta už měla zkušenosti ze Srbska a Černé Hory. Hyojin z Korey – ten cestoval do Liberce přes půl světa. Maďarka Éva, která pracuje jako dobrovolnice programu Evropské dobrovolné služby a do lesa si přijela vyčistit hlavu a protáhnout tělo unavené vysedáváním v kanceláři, Slovák Jakub, zahradník od pána-boha, kterému tak chutnalo české pivo, Elodie z Francie, Fernando z Mexika, Matilda ze Skotska – zkušená dobrovolnice, ta byla už na svém osmém campu, Metoděj a Kateřina od nás z Česka... Fajn lidi, skvělá práce, spousta legrace, celé dny v lese – chápete, že někdo nechápe?

Dobrovolnictví je můj nejlevnější koníček
dobrovolník

Stopy v životech jiných

Ivan

Proč jsem se stal dobrovolníkem a co to člověku může přinést? Myslím si, že být schopen pomáhat těm, kteří to nějakým způsobem potřebují, je jedním z nejlepších lidských pocitů. Člověk tím trénuje empatii, buduje plnohodnotné vztahy a má možnost nechat pozitivní stopu v něčem životě. A ve svém samozřejmě taky. Ty krásné pocity a vzpomínky jsou pak totiž navždy už jenom vaše. Lepší investici neznám. Já беру dobrovolnictví jako zdroj energie, která mi pak pomáhá zvládnout víc povinností v kratším čase. Moje vlastní rodina mě v tom podporuje, vidí, že mně to taky prospívá.

— Pocházím z Bělehradu a v Praze studuju Matematicko-fyzikální fakultu UK a podílím se na dobrovolnickém programu Pět P. Ten funguje na principu pravidelných schůzek dobrovolníka s dětským parťákem. Děti v sobě nosí obrovský potenciál, ale často jsou okolím natlačeny do škatulek, které pak začnou brát jako skutečné hranice svých možností. Pokud jim ale pomůžete posílit sebedůvěru a uvědomit si, že mají na víc, tak se změní i jejich způsob vnímání sebe sama a okolí se tomu časem přizpůsobí. Všechny nevýhody se dají neutralizovat odhodláním a vytrvalostí, většinou to ale nějakou dobu trvá a čím víc podpory při tom máte, tím líp. U dětí to platí dvojnásob. a možná to byl ten hlavní důvod, proč jsem se rozhodl zkusit štěstí právě v Pět P.

— Od začátku mám toho samého parťáka, už je to více jak dva roky. Naše skvělé koordinátorky z Pět P asi věděly, co dělají, když nás dávaly dohromady - bezvadně si rozumíme a fungujeme na vzájemné domluvě, takže děláme většinou prostě to, co oba v dané chvíli baví. Já svého parťáka už dávno беру prostě jako dobrého kamaráda. Nejlepší zážitky máme asi z různých pražských aquaparků a Matějské pouti, kdy člověk prostě blbne a říká si, jak je ten život hezký. Řekl bych, že takové situace dost upevňují mezilidské vztahy, už jen tím, že máte krásné společné zážitky a je vám spolu prostě dobře.

— Čeho bych chtěl dosáhnout? Chtěl bych, aby mě parťák bral jako opravdového kamaráda, na kterého se může vždy s čímkoliv obrátit, u kterého je vítán ve dne v noci, a který ho bude mít rád takového, jaký je. Všechno ostatní už zvládne sám. Hlavně jde o ten dobrý pocit, o možnost sledovat jak z mého parťáka vyrůstá fajn a správný chlap, a o to, být mu v tom náročném procesu oporou. Můžu říct, že můj parťák je u nás na kolejkách velmi populární. Kamarádi ho vzali za svého. Taky by do toho šli, ale ono nejtěžší na tom je –

rozhoupat se. Kdyby ho neznali, asi by je to ani nenapadlo. A to mi právě připadá na dobrovolnictví úžasné – tím, že když sami začnete, můžete strhnout další. Zrovna ta vaše aktivita může být posledním popostrčením k tomu, aby se zrodil další nelhostejný člověk. A tak nakonec zanecháte stopy v životě těch, kterým pomáháte, i těch, které k pomoci inspirujete. A to přece není málo.

Snadná volba

Katka

Můj příběh začíná v Pardubické krajské nemocnici na oddělení geriatric. Dobrovolníci sem docházejí už od roku 2005, já jsem sem poprvé přišla v dubnu roku 2010. Byla mi vybrána pacientka Dana. Paní Dana je tu hospitalizována pro opakované pády. Je tu už poněkolikáté, pořád ze stejného důvodu. Je jí 82 let, manžel již zemřel, neměli spolu žádné děti, nemá žádné sourozence a ani příbuzné. Mou společnost přivítala, bylo vidět, že jí má přítomnost těší. Brzy jsem pochopila, že návštěva zvenčí je tady pro pacienty velmi důležitá, že je příjemným a pozitivním zpestřením nemocničního stereotypu, při kterém se čas často doslova vleče. Pro většinu pacientů navíc taková návštěva bývá vlastně jediným kontaktem s vnějším světem. Stejně jako ostatní dobrovolníci, dělala jsem i já paní Daně společnosti u lůžka. Předčítala jsem jí, povídaly jsme si, poslouchaly hudbu, luštily jsme křížovky, hrály společenské hry a někdy jsme se vydaly i na krátkou procházku.

— Musím říct, že se na setkání s paní Danou vždycky těším. I ona mě netrpělivě vyhlíží, myslím, že si rozumíme a je nám spolu fajn. Jednoho dne jsem přišla jako obvykle, už zdálky paní Danu zdravím, jako pokaždé, a hned je mi jasné, že něco není v pořádku. Ta roztomile upovídaná paní dnes mlčí, je bez humoru, smutná, bez nálady. Nemůžu z ní dostat, co se stalo. Jakoby ani neměla chuť mi to říct. A tak mlčím a sedím u ní. Jsem připravena a ona to ví. Bude-li mě potřebovat, jsem tu pro ni. Po chvíli mlčení se smutné oči paní Dany náhle zvedly a ona začala povídat, jakoby se rozhodla, že to ze sebe dostane a nebude se dál trápit. Ukázalo se, že se dozvěděla, že má být z nemocnice přestěhována do Domova pro seniory na Dubině. Už už jsem měla na jazyku otázku, ale polkla jsem ji. Podívaly jsme se na sebe a já pochopila. Paní Dana měla strach, že tím naše setkání končí. Vzala jsem ji za ruku a řekla, jak nejlídněji jsem dokázala „Nebojte se, paní Dano, ať budete kdekoli, já za Vámi budu chodit dál.“ Pro přátele přece není žádná vzdálenost dost velká. Někdy si myslívám, že slovo vděk už v dnešní době ztratilo svůj původní význam, ale z pohledu paní Dany jsem pochopila, že tomu tak není.

— Nějaký čas jsem dál pracovala v nemocnici a za paní Danou docházela ve volném čase. Byla to zase ta známá, upovídaná a veselá paní Dana. Pak se ale věci začaly komplikovat a já se dostala do situace, kdy jsem to všechno přestala časově zvládat. Stála jsem před volbou. Byla ale velmi snadná. Odešla jsem z nemocnice a přesunula své dobrovolnictví do Domova pro seniory. Pro

přátele přece není těžké volit mezi přítelem a čímkoli jiným. Já to považuji za logické už proto, že mám tu výhodu, že nemusím paní Danu považovat za pacienta nebo klienta – nejsem lékař ani profesionál. Jsem dobrovolnice a ta může volit. A já si vybrala – ne pacientku, ne klientku, ale přítelkyni, paní Danu.

Jsme jako olivy. Teprve když jsme drceni,
vydáme ze sebe to nejlepší.
Talmud

Sar – El

Vlasta Rút Sidonová

8

Ráno, asi hodinu po východu slunce, byl na vojenské základně ještě klid. Z oplocené nízké budovy, která sloužila jako ubytovna pro ženy, vyběhla Judita v šortkách a tílku. V Praze si takový ohoz dovolila jen v tělocvičně, kde nebyli žádní muži. Pomalu běžela alejí vysokých eukalyptů. Nosem pravidelně nasávala svěží vzduch. Po ránu se ze štíhlých listů vypařuje rosa a než začne vedro, je cítit jemná olejová vůně. Doufala, že na křídlech tak příjemného zážitku dokáže člověk ze střední Evropy, jako je ona, přežít parný den v Izraeli až k vytoženému nočnímu chládku.

— U nízké dlouhé kuchyně zahrula k volejbalovému hřišti. Z otevřených oken řvalo rádio. Pousmála se svému včerejšímu šoku, když jí mladá důstojnice Miriam postavila před hromadu špinavého nádobí po večeři, ukázala na hadici s vodou a pronesla s povzbudivým úsměvem: „Rabotaj!“ Všech sedm dobrovolníků – spolubojovníků z Čech – se postupně přišouralo do kuchyně za ní, takže každý dostal nějakou práci a za půl hodiny bylo čisté nádobí zpět v regálech, podlaha dokonale vydrhnutá. Jako na vojně – smáli se, když skončili.

— Judita proběhla sportovním areálem a stejnou cestou se vracela zpět. Cítila se báječně. Byl čas dát si sprchu, obléknout uniformu, jít na snídani a na ranní nástup u vlajky. Uvědomila si, že je středa a dcera jde v Praze na zkoušku z patologie. Syn letí do Irska a manžel asi bude balit kufr, protože zítra nasedá na letadlo Praha – Tel Aviv. Zhluboka si vzdychla a rychlým tempem vběhla před ubytovnu, kde na širokém vstupním schodišti seděla Máša a rusky mluvila do aparátu mobilního telefonu.

— „Boker tov“ pozdravila a zasmála se Judita. Pohledná blondýna, kterou před spaním viděla telefonovat na přesně stejném místě, poslala vzduchem teatrální polibek, aniž by přerušila konverzaci. Všichni věděli, že Máša dělá aliju a do Moskvy se už nevrací. Její dcera žije už dva roky v Tel Avivu. Studuje balet.

„Posle oběda, da?“ odtáhla na chvíli ruku s telefonem od ucha blondýna.

— Judita kývla a zmizela ve svém pokoji. Učí v polední pauze judaismus. Tyhle rusky mluvící ženy neznají vůbec nic. Minulý Šábés byly některé poprvé v Synagoze.

— Jo, asimilace je svinstvo – pomyslela si, a vynořil se jí z paměti obraz otce, jak sedí proti ní a jako by mimochodem se jí ptá: „Víš vůbec, že babička byla ze židovské rodiny Kleinových?“...Pomalou tenkrát vstala, šla k zrcadlu

a dívala se na sebe. Bylo legrační, jak byla podobná svému otci. Dostala tenkrát vztek.

„Proč mi to vlastně říkáš? Proč mi to vlastně říkáš až teď, je mi 33 let.“ Znovu se úplně vážně podívala do zrcadla a dodala: „No jo, už je mi to jasný.“ Těch sedmáct let, do dnešního dne, byla náročná a vzrušující doba. Teď už ví, že není jediná, kdo tenhle šok zažil.

— V sedm hodin kuchař otevřel jídelnu a každý strážník si hned za vstupními dveřmi mohl nabírat do talíře čerstvou zeleninu, vejce, tvaroh a chléb. Vcházeli po jednom v béžových nebo zelených uniformách. Bylo slyšet konverzaci v ruštině, ivrit, češtině nebo angličtině. Na posledním stole stál válec s vařící vodou, výborná mletá káva a černý čaj. Skupina Čechů snídala tradičně pohromadě u velkého plastového stolu.

„Kde je náš marxista?“ rozhlížel se Daniel v bíle zacákané uniformě.

„Proč mu tak říkáš a proč si nepřijdeš k nám do skladu pro čisté oblečení?“ oslovila ho výchovným tónem Eva, která seděla mezi Juditou a svým mužem.

„Druhé si dobíráš kvůli politice a sám děláš ostudu. Podívej se, jak jsou Rusové čisté.“

„Však se taky v práci nepřetrhnou. To já s civilním šéfem Amirem, nahazujeme v tom vedru kancelářskou budovu a dřeme jako koně. A pozor – volontéry nám hlavně radí. Amir mlčí, nemá náladu někoho honit do práce. Má totiž strach o syna. Je na vojně a poslali ho do nějaký nebezpečný akce.“

„Podle mě přijeli Rusové s odlišnou motivací než my. Na rozdíl od nás mají tenhle program zdarma a jde jim hlavně o to, setkat se s přestěhovanými dětmi.“

„Já před těmi, kdo tady v dnešní době chtějí zůstat na trvalo smekám, i když se pro Žida moc nehodí odkrýt hlavu. V Iráku válčí Američan, teroristi jsou horší a horší, je tu nezaměstnanost... Člověk se cítí bezpečně jen na vojenské základně.“ přidal se s moravským dialektem Josef.

„Na oslavy Dne nezávislosti nás odvezou do Aškelonu zvláštním autobusem s ochrankou, nemusíš se bát. Budou tam dobrovolníci z celého světa a oslavit tenhle den v Izraeli je něco velkolepého.“ uklidňovala Eva.

„Já nemám strach, ale cítím takovou nejistotu, že se může kdekoliv mimo základnu odpálit jakýsi magor i s námi.“ vysvětloval Josef.

„Přeci nás poučili, kam se nemáme motat, ne?“ ukončil diskusi Daniel. „Jdeme

na nástup. Doufám, že nebude dneska zase vedro a že mi večer půjde karta. To byl včera mazec, co karbaníci?“

„Smůla v kartách, štěstí v lásce,“ podotkl Břetislav „jsem tu nejstarší, mně můžeš věřit.“

— Miriam rozdělila pod modrobílou vlajkou práci na tento den a přečetla novinky z politiky. Byla mladá a vážná. Mluvila rusky s jakýmsi přízvukem. Žila v Izraeli od 7 let. Když četla o teraku v Tel Avivu, kde zahynuli včera dva lidé, byla na ni vidět úleva, že je jich tak málo. Juditu při tom zamrazilo v zátylku – dva lidé – to jsou všechny její děti. Podívala se na Mášu, ta byla bledá a ptala se, kde se to přesně stalo. Poodešla od skupiny a vytáhla z kapsy vojenské košile mobil. Chvilu čekala se sklopenou hlavou na spojení a pak si celá šťastná, že se dočkala, s někým krátce povídala.

— Judita s Evou dostaly práci ve skladu osobního vybavení vojáků. V osm hodin je uvítal drobný neustále pobíhající Dudi a jeho protiklad obtloustlý posedávající Meir. Oba byli ve středním věku a patřili k civilním zaměstnancům. Oba měli na hlavě kipu. Eva, která je již znala, jim podala ruku a pozdravila se s nimi.

— Judita při seznamování nechala ruce za zády. Meir si ji prohlížel a oslovil ji:

„To děláš dobře, že nepodáš mužům ruce. Datim?“

„Ken, datim. Ještě něco?“ zeptala se netrpělivě a chtěla jít za Evou rovnat vyprané uniformy do polic.

„Máš manžela?“ popocházel za ní Meir.

„Ken, ken – je v Praze. Pracujeme tam oba na židovské obci a zítra přijede do Erecu za mnou.“ odpověděla s otráveným výrazem. Nesnáší šťouraly.

„Co tady děláš?“ zvýšil hlas, možná proto, že Dudi pustil ventilátory.

„Jsem tu na programu Sar-El. Skončil výjimečný stav kvůli Iráku, proto chci pomáhat zrovna dnes. Víš co je micva, ne?“

„Já vim co je micva, ale ty přece plníš micvot v Praze. Třeba, když děláš ráno manželovi snídani.“ nedal se odbýt Meir.

— Judita zůstala nehybně stát s kusem oblečení v ruce. Dívala se překvapeně na muže proti sobě. Hlavou ji proběhlo množství příkoří, které musela překonávat v Praze. V soukromí i na Židovské obci. Plnění micvot tam bylo vyčer-

pávající. Jakoby někteří Židé přicházeli ventilovat to nejhorší, co v nich je.

„Možná máš pravdu,“ vzpamatovala se Judita „ale já teď nedokážu nečinně sledovat na dálku z Evropy, jestli náhodou někdo nezaútočí na Izrael.“

„Musíš sama vědět co děláš“ mávnul rukou a zmizel v kanceláři za plechovými dveřmi.

„Co je s tebou? Kam to civíš?“ zavolala Eva od balíků s pláštěnkami.

„Ale nic, kruci, najednou nevím, kam vlastně patřím.“

„To si přece říkáme všichni, ne? Proto tak rádi cestujeme sem tam.“ pobaveně vše uzavřela Eva.

— Od výdejního okénka ve skladu se ozval křik. Několik mužů mluvilo najednou a ukazovali na své oblečení. Byli umazaní od čerstvé barvy. Se štětci a kbelíkem této barvy stáli u okénka dva dobrovolníci a se zájmem sledovali, jak se na jejich dílo lepí vojáci, kteří si přišli vyzvednout uniformu.

„Zdés nerabotajte, tam, tam!“ řval Dudi a střídavě se chystal za hlavu a ukazoval na druhou stranu skladiště.

„Á tam nádo“ ťuknul se jeden z dobrovolníků do čela o oba pomalu odešli natírat jiné okno.

— Judita si sedla na pytel špinavého prádla a smála se s ostatními. Zakroutila hlavou do stran a zavřela oči. Ani nevěděla proč, ale viděla najednou lesní cestu, měkkou a vyšlapanou, někde v Čechách. Skrze stromy na tu cestu padaly sluneční paprsky a ve vzduchu vonělo podhoubí. Cítila jak jí po tvářích přeběhly dvě velké slané kapky, spadly na vojenskou košili a vpily se do ní.

— SAR – EL	KNÍŽE BOŽÍ název dobrovolné služby v izraelské armádě
— BOKER TOV	dobré ráno
— ALIJA	přistěhování do Izraele
— IVRIT	moderní hebrejščina
— TERAk	teroristický útok
— DATIM	zbožný
— KEN	ano
— MICVA	povinnost, dobrý skutek
— EREC	země Izrael

Pesimista vidí sklenici vody jako zpola prázdnu, optimista vidí stejnou sklenici jako z poloviny plnou. Ale dobrovolník vidí sklenici vody a začne hledat někoho, kdo by mohl mít žízeň.
František Vondrák

Koloběh pomoci

Ondřej

Moje cesta k dobrovolnictví je spjata se Salesiánským střediskem dětí a mládeže v Brně-Žabovřeskách, které znám už od svého dětství. Jako malý jsem tam chodil především do různých kroužků a na některé příležitostné akce, třeba na Den dětí. Když mi tedy před pěti lety navrhla kamarádka, že bychom tu mohli začít pomáhat jako dobrovolníci, byl jsem pro. Měl jsem ale poměrně hodně volného času a řekl jsem si, že ho můžu využít nějak smysluplně a nabídnout svou pomoc na místě, které v mém dětském věku pomáhalo mně.

— Začali jsme ještě s několika kamarády vypomáhat na různých příležitostných akcích (Den dětí, Adventní tvoření, Mikuláš, střediskový ples...) a někteří i jako dobrovolníci v otevřeném klubu, kam mohou děti a mladí přijít za volnou zábavou. Nejprve jsme chodili pouze jednou měsíčně, brzy jsme ale zjistili, že takové zapojení nemá příliš velký význam, protože jsme neznali příchozí děti a ony neznaly nás. Bylo nutné začít chodit pravidelně alespoň jednou týdně, aby bylo možné navázat s nimi hlubší vztahy. Ty jsou předpokladem tzv. preventivního přístupu, který se v salesiánském prostředí využívá, a který se prostřednictvím individuální práce s každým dítětem snaží rozvíjet to dobré, co v něm je a předcházet nežádoucím sociálním jevům. Hráli jsme s dětmi různé hry, povídali si a brzy jsme se více seznámili. Postupně jsem začal trávit ve středisku vždy jedno odpoledne v týdnu a musím říct, že mě to téměř vždycky bavilo. Naplňovalo mě, že můžu vidět, jak je moje činnost užitečná a potřebná. Účastnil jsem se i různých akcí pro dobrovolníky, na kterých jsme měli příležitost sejít se jako celá skupina a vzájemně si vyměňovat zkušenosti, i využívat výhod, které středisko dobrovolníkům nabízí.

— Po čtyřech letech mé dobrovolné činnosti ve středisku mi byl minulý rok nabídnut částečný úvazek na pozici pedagogického asistenta. Ted' vypomáhám s koordinací pátků v otevřeném klubu a dalších aktivit – minulý rok jsem tak měl na starosti i koordinaci Dne dětí, kterých jsem se kdysi jako malý účastnil. A tak věřím, že i mé působení ve středisku může napomoci tomu, že i ti, kteří jsou nyní v pozici klientů, dostanou jednoho dne chuť vypomoci coby dobrovolníci a někomu jinému předat to, co nyní sami dostávají...

Sobec vám klidně podpálí dům,
aby si mohl uvařit vajíčko.
Francis Bacon

Alespoň trochu splacený dluh

Petr Štěpánek, starosta

Nabízím svůj pohled na dobrovolnictví tak trochu z druhé strany – z pozice starosty středně velké obce Petrovice. Začnu tím, že život na vesnici by byl bez dobrovolnictví skoro nemožný. Nejlepším příkladem jsou sbory dobrovolných hasičů. V naší obci s osmnácti osadami jich je hned deset a nejstarší z nich byl založen už v roce 1878!

— Ono se řekne – hasič. Každý si nejspíš představí nezištnou pomoc bližním v nouzi, třeba při požárech, povodních nebo větrných smrštích. Jenomže to je jenom malá část toho, co dobrovolní hasiči pro své obce dělají. U nás se starají třeba o vzhled svých osad, organizují různé kulturní a sportovní akce, pečují o mládež. Dělají tak život na vsi pestrý a příjemný. Člověk si na jejich aktivitu rád a brzy zvykne a pohříchu ji často bere jako samozřejmost. Přitom dobrovolnictví, to je to právě bohatství a duše venkova. Ve velkých městech se zřídka setkáte s tím, že někdo dobrovolně uklidí náměstí, vysadí a udržuje veřejnou zeleň, udělá lavičku. Na vsi se to ale rozumí samo sebou.

— Já si zkrátka dobrovolných hasičů velice vážím. Za všechno, co dělají, za bezplatnou péči o hasičskou výstroj a výzbroj, a především samozřejmě za jejich ochotu nasadit vlastní život při živelných pohromách. Moc se o nich bohužel nemluví. Pro svou dobrovolnou práci jen těžko u vedení státu shání materiální podporu, a tak jezdí zastaralými stroji a obce ze svého skrovného rozpočtu flikují nejnnutnější opravy, aby byla technika alespoň provozuschopná. Modernizace techniky je skoro rarita.

— Cítím, že těmhle lidem společnost hodně dluží. Dluží jim podporu, dluží jim uznání. Při svých cestách Evropou sleduji, jak jsou kde dobrovolní hasiči vybaveni, a musím s politováním konstatovat, že u nás v tom značně zaostáváme. Doufám, že tento malý zájem společnosti o vybavení a práci dobrovolných hasičských jednotek neodradí ty ryzí dobrovolníky, kteří považují nezištnou pomoc druhým za samozřejmost. Jsem opravdu rád, že je těchto dobrovolníků navzdory situaci stále ještě hodně – jen v naší obci je členem některého sboru dobrovolných hasičů každý pátý občan! Dobrovolní hasiči jsou prostě nepostradatelnými partnery obce a je na ně vždycky stoprocentní spolehnutí.

— A tak bych jim rád nahlas a zřetelně poděkoval. Vím sice, že je to jen nepatrná splátka dluhu, který k nim společnost má, ale třeba se ke mně přidají další a náš vděk pak bude moci přerůst v účinnou podporu. A to bych si, věřte, moc přál.

Radost, kterou způsobíme druhému,
má podivuhodnou vlastnost:
odrazem se neoslabuje, ale vrací se
k nám košatější a zářivější.
Gándhí

Za možnost pomáhat bychom měli děkovat

Kateřina

Kolem Domova pro seniory Sue Ryder jsem několik let projížděla cestou ze zaměstnání, ale poprvé jsem do něj vkročila, až když jsem se přihlásila do zdejšího dobrovolnického programu. V kabelce jsem nesla nůž na zeleninu, protože jsem si při pročítání webových stránek všimla seznamu věcí, které v Domově potřebují. Nůž scházel ve vybavení kuchyňky klientů. Říkala jsem si, že kdybychom se nakonec nedohodli na spolupráci, alespoň k něčemu bude moje návštěva dobrá a jedna položka ze seznamu postrádaných věcí zmizí. Koordinátorku dobrovolníků tehdy opravdu pobavilo, když jsem ji na závěr naší schůzky upozornila, ať se neleká, že vytáhnu nůž a vysvětlila jí důvod.

— Protože pracuji v komerční oblasti jako ekonomka, bylo mi kancelářské prostředí přeci jenom bližší, takže jsem začala pomáhat s administrativou, abych se v novém prostředí nejprve zorientovala. V Domově jsem si rychle zvykla a po absolvování výcviku a různých kurzů jsem začala s pravidelnými návštěvami na oddělení. Ze začátku si na mě klientka mezi jednotlivými schůzkami nepamatovala, ale zakrátko jsme k sobě našly cestu a po dvou společně strávených letech jsme už sehraná dvojice. Mám ji upřímně ráda. Začínáme vždycky úpravou jejího účesu, ošetřením pleti, potom ji pomohu s jídlem u večeře a na závěr předčítám novinky ze společenských časopisů. Podílím se také na programu péče o pleť seniorů, v rámci kterého mají klientky každý týden možnost užít si „dámskou hodinku“ s ošetřením pleti, aromaterapií, masáží obličeje a rukou, za zvuků relaxační hudby. Díky tomu jsem mohla poznat řadu různých klientek a popovídat si s nimi o jejich vzpomínkách, zážitcích, probrat všednodenní starosti i radosti nebo si jen tiše užít klid a vzájemnou společnost. Tento program považuji za velice důležitý a přínosný, protože bez ohledu na věk či zdravotní stav je každá klientka zároveň ženou, která se ráda nechá rozmazlit a hýčkat. Samozřejmě jí záleží na tom, jak vypadá a především si zaslouží cítit se dobře. V rámci masáže obličeje a rukou se tak dočká i pohlazení, které každý z nás tolik potřebuje, aniž by se u toho musela cítit nějak trapně nebo nemístně, protože podobné doteky ke kosmetice neodmyslitelně patří.

— Často slyším od klientů slova díky a vyjádření vděku za svou obětavost a čas, který jim věnuji. Vždycky jim na oplátku také poděkuji a oni se tomu obvykle s údivem smějí, že já jim přeci nemám za co děkovat. Mám. Dobrovolnictví totiž není oběť. Dobrovolnictví neznamená, že bychom někomu

dávali čas, který krademe sobě nebo svým blízkým. Pokud by to tak bylo, jak dlouho bychom takové sebeobětování vydrželi a co by nás motivovalo k pokračování? Z mého pohledu je to především věc hlubšího smyslu prožívání věcí kolem nás. Vždyť přece skoro každý má v životě trochu času navíc, který díky dobrovolnictví může získat ten nejnítěrnější význam a neuplynout jako mnohé všední chvíle. Pro jakéhokoli klienta v domově pro seniory, v nemocnici, v dětském domově nebo kdekoli jinde je podstatné především to, že je pro nás důležitý tady a teď, v tuto chvíli a v této situaci. My dobrovolníci neřešíme, jaký byl předtím nebo jaká je jeho minulost, jsme tu pro něj, protože je pro nás důležitý, a naše chuť naslouchat mu a společně trávit čas je pro něj potvrzením jeho vlastní hodnoty, kterou někdy už sám přestal vnímat. On nám na oplátku dává to samé. Pocit, že dokážeme být pro někoho přínosem, někomu pomoci a svou pouhou přítomností být pro někoho důležití.

— Většina mých přátel neměla s charitativní oblastí vůbec žádné zkušenosti a ani je příliš nezajímala. Od té doby, co spolupracuji s Domovem Sue Ryder a se sdružením Audabiac, se mnoho z nich přišlo podívat na nějakou akci Domova, věnovali věci do dobročinného obchodu nebo mi přinesli dárky pro děti z dětských domovů. I v tom vidím velký přínos dobrovolnictví, že nenásilně odstraňuje bariéry mezi světy těch, co potřebují pomoc a těch, kteří pomoci mohou, jen o tom třeba sami nevědí.

— Snad nebude znít jako klišé, když na závěr poděkuji svým nejbližším přátelům za důvěru, se kterou mne v začátcích podporovali a především za ochotu naslouchat – ta totiž bývá pomocí největší.

I jeden sluneční paprsek může prostoupit
mnoho tmy.
František z Assisi

Dvě roviny dobrovolnictví – Kam chceme jít?

Antonín Ferdan

Vždy jsem pokládal za nutné pokládat si nepříjemné otázky, tedy takové, které směřují proti tomu, co dělám. Není to jen životní postoj, je to potřeba sebeevaluace a kritické analýzy uvnitř člověka. Z tohoto hlediska je pro mne Rok dobrovolnictví 2011 nedopovězenou otázkou s mnoha problémovými okruhy, kterých se chci a musím nutně dotknout.

— Od roku 2009 aktivně funguji v neziskové organizaci, která se věnuje dobrovolnictví. Od roku 2010 tuto organizaci vedu a snažím se svoji filosofii prosazovat skrze aktivity, které pořádáme, a to jak na lokální, tak i přeshraniční úrovni. Pracujeme především s mládeží, což je nesnadná činnost, byť sebevíc obohacující. Největším problémem při práci s mladými je motivace. Jak motivovat mladé lidi k tomu, aby něco dělali pro místní komunitu? Proč chtějí po mladých, aby něco dělali? Jak zjistit, zda skutečně něco dělají?

— Otázku po motivaci bychom mohli na chvíli odložit a spíše se obrátit k tomu, co lidé potřebují, aby dělali něco dobrovolně, tedy z dobré vůle. Jako základ vidím dvě věci. První z nich je čas, tedy takové dispozice, které umožňují volný čas trávit jiným způsobem, než vyděláváním peněz k užití vlastní rodiny. Jako druhý předpoklad lze určit vztah. Vztah je rovněž základním motivačním faktorem pro vlastní činnost dobrovolníka, a to hned na několika úrovních. Primární postavení zde má osobní vztah, vztah k osobě, ke člověku, a to blízkému (nevyjímaje osobu samotného dobrovolníka). Teprve poté je vztah k vnějším statkům, jako je kultura, komunita, obec, životní prostředí, obyvatelé regionu. Jako poslední lze vnímat vztah ke světu jako globálnímu komplexu, národu a evropanství. Samozřejmě, že jednotlivé komponenty vztahů a identit lze u každého jedince seřadit v různém pořadí. Pro nás je však důležité, že tyto vztahy existují a že skrze ně probíhá většina dobrovolnických aktivit. Pokud jsme tedy v situaci, že máme čas na dobrovolnickou činnost, vybíráme si aktivity nutně podle našich preferenčních vztahů. Z toho ovšem vyplývá, že pomáhá každý, kdo může, že každý z nás, kdo má čas, je dobrovolníkem.

— A zde se ocitáme před prvním vážnějším problémem – Proč je dobrovolnictví chápáno jako dobrovolnictví až tehdy, je-li formálně a explicitně vyjádřeno? Nepropagujeme Rokem dobrovolnictví formalizovanou podobu, tedy takovou, která je založena na dotačních systémech a grantech, která je kontrolována a ovlivňována? Nestavíme uměle formalizované dobrovolnictví

na piedestal bez toho, aniž bychom reflektovali skutečnost fungování komunitního života jako takového? Nevedeme dobrovolnictví tím směrem, že to bude doménou těch „vyvolených“, kteří získají dotace a granty? Co vytváříme v myslích mladých lidí? Jak ti vnímají dobrovolnictví? Chceme jejich postoj měnit? Jakým směrem?

— Neziskové organizace a další instituce zabývající se dobrovolnictvím a produkuje dobrovolnickou činnost se v poslední době (z vlastních zkušeností) stávají spíše firmami, ne-li továrnami na dobrovolnictví. Musí podstupovat řadu věcí, které jsou zcela absurdní. Vezměte si například situaci, kdy nezisková organizace lobbuje za dobrovolnické projekty. Lobbíng pro dobrovolnictví! Když se lobbíng podaří, organizace získá prostředky na dobrovolnické aktivity. Cílem nejčastěji bývá rozvoj komunitního života, ač bývá zaobalený do SMART cílů. Peněz, které se do tohoto cíle vkládají, je neobyčejné množství, zvláště poslední rok. Vytváříme tedy úsměvy za peníze? Současný systém grantů a dotací znevažuje činnost a snahu neziskových organizací dobrovolnictví rozvíjet tím směrem, který by umožňoval svobodnou volbu dobrovolníka i organizace. Abych mluvil konkrétněji, například zajištění publicity projektu jednoznačně odporuje některým zásadám dobrovolnictví a prezentuje dobrovolnictví přesně jako tu činnost, která je výlučná, ojedinelá, nákladná. V lidech pak může vznikat dojem, že nezmůžou nic bez finančních prostředků, že sami nemohou a nejsou dobrovolníci, přestože dobrovolničtí na jiné úrovni vztahové motivace. Jejich sebenazírání se pak obrací proti nám, jelikož namísto rozvoje komunitního života, teda aktivizování obyvatel, dochází k situaci, kdy obyvatelé rezignují na činnost pro komunitu, jelikož nejsou formálně dobrovolníci a nepatří k neziskové organizaci či jiné instituci. Komunitní život je pak pouze v rukou organizací a institucí, vytrácí se ze zřídél občanského života a stává se formalizovaným a plánovaným. Jednoduše napsáno, dáte-li lidem jídlo pod nos, nemají potřebu vařit.

— Na tomto místě by bylo příhodné vypsát způsoby řešení této situace. Jsem si jistý, že co pracovník s dobrovolníky, to jiný postoj, což je mimořádně výtečné! Vzhledem k výše napsanému se domnívám, že se lze odrazit od preferenčních vztahů obyvatel. Identita člověka je primárně spojena s lidmi, kteří se mnou a ve mně žijí. Druhotně s městem a regionem, ve kterém žijí. Mož-

ným východiskem je tedy analýza potřeb mládeže a obyvatel, sestavení SWOT analýzy pro město a podpora spolupráce mezi neziskovými organizacemi, firmami a dalšími institucemi. V současné době se snažíme o něco podobného v Liberci, kde vzniká server, kde je nabídka několika neziskových organizací a dalších institucí pracujících s dobrovolnictvím. Každý návštěvník si tedy může vybrat podle vlastních preferenčních motivací, co chce dělat. Cílem by tedy mělo být otevření prostoru pro obyvatele. Jistě důležité je i sdílení know-how, ať už v podobě publikací či návodů na jednotlivé aktivity (například flash moby) na webech. Zajímavým nápadem pak může být zavedení serveru s podtitulem Potřebuji pomoc, kde by lidé, firmy i neziskovky psali své potřeby, z nichž by mohla vycházet dobrovolnická činnost. Tím by se mohla navrátit alespoň částečně rovnováha mezi institucionalizovaným dobrovolnictvím a dobrovolnictvím všedního dne.

— V rámci některých našich aktivit se snažíme upozornit mladé, aby pracovali dobrovolně pro svoji komunitu, že to lze dělat zdarma a v krátkém čase. Příkladem mohou být i dobrovolnické dny, které jsme uspořádali. Jednalo se o setkání Čechů, Poláků a Němců v Liberci. Během víkendu jsme společně vytvořili několik aktivit, které se dají provádět zdarma a které podporují komunitní život v regionu. Samozřejmě, výchovné a vzdělávací aspekty těchto dnů jsou součástí a patří mezi naše priority, jelikož jsme vzdělávací organizací, avšak dílčí cíl byl rovněž naplněn – uklízeli jsme kolem Ještědu, vytvářeli jsme „land art“, zkoušeli jsme si edukační workshop a na závěr uspořádali malý happening pro obyvatele Liberce. Celý víkend tak nabídl mladým lidem hned několik pohledů na dobrovolnictví, což si v závěru evaluovali pomocí metody World café. Komunita je pro člověka druhý domov, vždy tam existuje vztah, skrze který je možné motivovat dobrovolníky. Je však nutné být opatrný s tím, abychom dobrovolnictví nezavírali do prostorů dotací, grantů a neziskových organizací. Je nutné dobrovolnictví chápat tak, že pomáhat je normální, že když lidé pomáhají, je to normální, není to nic výlučného a výjimečného. Nesmíme stigmatizovat dobrovolnictví pro osoby blízké, nesmíme zapomínat, že ne každý může být dobrovolníkem, že nesmíme vytvářet výčitky svědomí těm, kteří nestíhají být dobrovolníky. Spíše je na čase se zamyslet, zda nehledat tyto lidi a nenabízet jim naši dobrovolnou pomoc. Řešením výše navrže-

ných problémů je pro mne spolupráce a systematizace financí – zřizování dobrovolnických center financovaných na provoz, nikoli na aktivity. Aktivity by měly vycházet z potřeb a motivace komunity.

Vydáno v rámci projektu FLAG SHIP ČR – Dobrovolnictví pro všechny
Autoři textů: Partnerské organizace a dobrovolníci
Fotografie dodané k příběhům partnery
Texty upravil: Rostislav Křivánek
Grafika: PROTEBE live o.s.
Rok vydání: leden 2012
www.dobrovolnik.cz

Dobrovolnictví
pro všechny!

Dobrovolný
Euroregion

Komunitní
dobrovolnictví

v Soběslavi

